

ประวัติความเป็นมาของเซปักตะกร้อ

ประวัติตะกร้อ ประวัติตะกร้อไทย | ประวัติตะกร้อไทย สามารถอ้างอิงกีฬาชนิดนี้ได้จากภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วัดพระแก้ว กรุงเทพฯ ซึ่งสร้างตั้งแต่ปี ค.ศ. 1785 ซึ่งภาพศิลปะเรื่องรามเกียรติ์ มีภาพการเล่นตะกร้อแสดงไว้ให้อุชุนรุ่นหลังได้รับรู้ เป็นภาพ หนุมานกำลังเล่นเซปัก ตะกร้อ อยู่ท่ามกลางกองทัพลิง นอกเหนือจากหลักฐานภาพจิตรกรรมดังกล่าว ยังมีบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่กล่าวถึงกีฬาชนิดนี้ คือ

- พ.ศ. 2133-2149 | ค.ศ. 1590-1606 ในยุคของ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ประเทศไทย เดิมชื่อประเทศสยาม มี สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ และมีกรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวง คนไทยหรือคนสยาม มีการเริ่มเล่นตะกร้อที่ทำด้วย หวาย ซึ่งเป็นการเล่น ตะกร้อวง
- พ.ศ. 2199-2231 | ค.ศ. 1656-1688 มีหลักฐานพอจะอ้างอิงได้ว่า ในสมัย สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ในยุคสมัย กรุงศรีอยุธยา เป็นเมืองหลวง มีคณะสอนศาสนาชาว ฝรั่งเศส มาพำนักในกรุงศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2205 มีการสร้างวัดนักบุญยอเซฟ นิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งมีบันทึกของ บาทหลวง เดรียง โลเนย์ ว่าชาวสยามชอบเล่นตะกร้อกันมาก
- พ.ศ. 2315 | ค.ศ. 1771 เป็นช่วงหมดยุค กรุงศรีอยุธยา ซึ่งเป็นตอนต้นแห่งยุคสมัย กรุงธนบุรี เป็นเมืองหลวง ได้มีชาวฝรั่งเศสชื่อ นายฟรังซัว อังรี ตูระแปง ได้บันทึกในหนังสือชื่อ HISTOIRE DU ROYAUME DE SIAM พิมพ์ที่ กรุงปารีส ระบุว่า ชาวสยามชอบเล่นตะกร้อในยามว่างเพื่อออกกำลังกาย
- พ.ศ. 2395 | ค.ศ. 1850 ในยุค กรุงรัตนโกสินทร์ หรือ กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวง ยังมีข้ออ้างอิงในหนังสือ ชื่อ NARRATIVE OF A RESIDENCE IN SIAM ของชาวอังกฤษชื่อ นายเฟรเดอริก อาร์ เซอร์นี่ล ระบุว่ามีการเล่นตะกร้อในประเทศสยาม

การเล่นตะกร้อ ของคนไทยหรือคนสยาม มีหลักฐานอ้างอิงค่อนข้างจะชัดเจนว่ามีการเล่นกันมานานแล้ว ตั้งแต่ยุคสมัย กรุงศรีอยุธยา เป็น เมืองหลวง พยานหลักฐานสำคัญที่จะยืนยันหรืออ้างอิงได้ดีที่สุด น่าจะเป็นบทกวีในวรรณคดีต่าง ๆ ของแต่ละยุคสมัยที่ร้อยถ้อยความเกี่ยวพันถึงตะกร้อ ไว้ เช่น

- พ.ศ. 2276-2301 | ค.ศ. 1733-1758 ในยุคสมัย พระเจ้าบรมโกศ ครองกรุงศรีอยุธยา ซึ่งเป็นยุคที่วรรณคดีหรือวัฒนธรรมด้านอักษรศาสตร์เฟื่องฟู ก็มีกวีหลายบทเกี่ยวพันถึงตะกร้อ
- พ.ศ. 2352-2366 | ค.ศ. 1809-1823 เป็นยุคตอนต้นของ กรุงรัตนโกสินทร์ (กรุงเทพมหานคร) เป็นเมืองหลวงสมัย พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ในพระราชนิพนธ์ร้อยกรองของวรรณคดีเรื่อง อิเหนา และเรื่องสังข์ทอง มีบทความร้อยถ้อยความเกี่ยวพันถึง ตะกร้อ ด้วย
- พ.ศ. 2366-2394 | ค.ศ. 1823-1851 ในยุคสมัย กรุงรัตนโกสินทร์ เป็นเมืองหลวง สมัย สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ ในบทกวีของ สุนทรภู่กวีเอกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้เขียนบทกวีนิราศเมืองสุพรรณ ในปี พ.ศ. 2384 (ค.ศ. 1841) มีร้อยถ้อยความเกี่ยวพันถึง ตะกร้อ ไว้เช่นกัน

เหตุผลหรือข้ออ้างที่กล่าวมาทั้งหลายทั้งปวง ย่อมถือเป็นพยานหลักฐานไว้ว่า **คนสยามหรือคนไทย** ได้เล่น **ตะกร้อ** มาเป็นเวลาช้านานแล้ว

- พ.ศ. 2468-2477 | ค.ศ. 1925-1934 ในยุคสมัย กรุงรัตนโกสินทร์ เป็นเมืองหลวง สมัย สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ (รัชกาลที่ 7) ได้มีการปรับปรุงหรือดัดแปลงการเล่นตะกร้อขึ้นหลายรูปแบบ ซึ่งมี ตะกร้อลอดห่วง, ตะกร้อข้ามตาข่าย, ตะกร้อชิงธง, ตะกร้อพลิกแพลง และ การติดตะกร้อตามร่างกาย
- พ.ศ. 2470 | ค.ศ. 1927 โดย หลวงมงคลแมน ชื่อเดิม นายสังข์ บุรณะศิริ เป็นผู้ริเริ่มวิธีการเล่น ตะกร้อลอดห่วง และเป็นผู้คิดประดิษฐ์ ห่วงชัยตะกร้อ ขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งเดิมห่วงชัยตะกร้อ เรียงติดกันลงมา มี 3 ห่วง แต่ละห่วงมีความกว้างไม่เท่ากัน กล่าวคือ ห่วงบนเป็นห่วงเล็ก, ห่วงกลางจะกว้างกว่าห่วงบน และห่วงล่างสุดมีความกว้างกว่าทุกห่วง เรียกว่า “ห่วงใหญ่” ต่อมาได้มีการปรับปรุง-เปลี่ยนแปลง รูปทรงของห่วงชัยเป็น “สามเส้าติดกัน” โดยทั้ง 3 ห่วง (สามด้าน) มีความกว้างเท่ากัน ดังที่ใช้ทำการแข่งขันในปัจจุบัน

การติดตะกร้อตามร่างกาย สมควรต้องบันทึกหรือเขียนไว้เป็นหลักฐานด้วย เพราะถือว่าเป็นความสามารถพิเศษเฉพาะตัว ซึ่งการติดลูกตะกร้อไว้ตามร่างกายเป็นเรื่องที่ไม่ง่าย ต้องได้รับการฝึกอย่างมากประกอบกับพรสวรรค์ เพราะการติดลูกตะกร้อ ต้องกระทำการกันโดยลูกตะกร้อลอยมาในอากาศ และผู้เล่นต้องใช้อวัยวะของร่างกาย เช่น หน้าผาก, ไหล่, คอ, คาง, ข้อพับแขน, ข้อพับขาด้านหลังหรือขาหนีบ เป็นต้น โดยไม่ให้ลูกตะกร้อตกพื้น ผู้ที่สมควรบันทึกไว้เป็นหลักฐานหรือเกียรติประวัติ มีจำนวน 5 คนได้แก่

1. พ.ศ. 2470 (ค.ศ. 1927) หม่องปาหยิน (คนพม่า) สามารถติดลูกตะกร้อได้จำนวน 5 ลูก การที่นำเอาชื่อ หม่องปาหยิน บันทึกไว้เป็นประวัติการติดลูกตะกร้อของไทย ก็เพราะว่า หม่องปาหยิน อาศัยอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่สมัยยังหนุ่ม มีภรรยาเป็นคนไทย , ประกอบอาชีพอยู่ในประเทศไทย จนเสียชีวิต
2. นางชลอศรี ชมแจวก เป็นชาว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถติดลูกตะกร้อได้ จำนวน 9 ลูก
3. นายแปลง สังขวัลย์ เป็นชาว กรุงเทพมหานคร สามารถติดลูกตะกร้อได้ จำนวน 9 ลูก
4. นายคล่อง ไตรสุวรรณ เป็นชาว อำเภอปากพันธ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถติดลูกตะกร้อได้ 11 ลูก
5. นายประสงค์ แสงจันทร์ เป็นชาว จังหวัดสิงห์บุรี สามารถติดลูกตะกร้อได้จำนวน 24 ลูก ซึ่งมีการดัดแปลงลูกตะกร้อบางลูกให้เล็กลง

ในช่วงปี พ.ศ. 2470 (ค.ศ. 1927) คนสยามหรือคนไทย มีความชื่นชอบกีฬาตะกร้อกันอย่างแพร่หลายขึ้น เพราะตามเทศกาลงานวัดต่าง ๆ ในยุคกรุงรัตนโกสินทร์ เช่น วัดสระเกศ (ภูเขาทอง), วัดโพธิ์ท่าเตียน, วัดอินทรวิหาร (บางขุนพรหม) ได้เชิญ หม่องปาหยิน ไปแสดงโชว์การติดลูกตะกร้อตามร่างกาย ซึ่งมีการเก็บเงินค่าชมด้วย หลังยุคหม่องปาหยิน ยังมี หม่อมราชวงศ์อภินพ นวรัตน์ (หม่อมป๋อง) เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีความสามารถเล่นตะกร้อพลิกแพลง ซึ่งก็ได้รับเชิญไปตะเคาะตะกร้อโชว์ตามเทศกาลงานวัด, โรงเรียน และมหาวิทยาลัยด้วย

- พ.ศ. 2470 (ค.ศ. 1927) ได้มีการจดทะเบียนก่อตั้ง สมาคมกีฬาสยาม อย่างเป็นทางการ โดยมี พระยาภิรมย์ภักดี เป็น นายกสมาคมกีฬาสยาม คนแรก ซึ่งได้จัดให้มีการแข่งขัน ตะกร้อข้ามตาข่าย ที่ห้องสนามหลวง เป็นครั้งแรก

- พ.ศ. 2472 (ค.ศ. 1929) นายผล พลาสินธุ์ ร่วมกับ นายยิ้ม ศรีหงส์, หลวงสำเร็จวรรณกิจ และ ขุนจรรยา วิทิต ได้ปรับปรุงแก้ไขวิธีการเล่น ตะกร้อข้ามตาข่าย ซึ่งบางคนก็ได้อ้างว่า กลุ่มของ นายผล พลาสินธุ์ เป็นผู้คิดวิธีการเล่นตะกร้อ ข้ามเชือก มาก่อน โดยดัดแปลงจากกีฬาแบดมินตัน และได้มีการจัดการแข่งขันที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นครั้งแรก

ข้ออ้างดังกล่าว ผู้เขียนคือ คุณปิยศักดิ์ มุทาลัย ไม่สามารถยืนยันได้ และขอยกคุณงามในคุณูปการให้แก่ทุกท่านที่กล่าวนามไว้เป็นสาระสำคัญ

- พ.ศ. 2475-2479 | ค.ศ. 1932-1936 นายยิ้ม ศรีหงส์ ซึ่งเป็นเจ้าของกิจการ โรงพิมพ์ศรีหงส์ เป็น นายกสมาคมกีฬาสยาม คนที่ 2 ได้จัดการแข่งขันกีฬาไทยหลายอย่าง เช่น กีฬาวัว, ตะกร้อลอดห่วง, ตะกร้อข้ามตาข่าย, ตะกร้อวงเล็ก, ตะกร้อวงใหญ่ และตะกร้อชิงธง ที่ท้องสนามหลวง เป็นการเฉลิมฉลองรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย หรือประเทศไทย
- พ.ศ. 2476 | ค.ศ. 1933 นาวาเอกหลวงศุภชลาศัย ร.น. ได้ก่อตั้ง กรมพลศึกษา และท่านก็ได้ดำรงตำแหน่ง อธิบดีกรมพลศึกษา คนแรก จึงได้รับสมญานามว่า บิดาแห่งกรมพลศึกษา ซึ่งท่านเป็นผู้มีความสำคัญยิ่ง ในการปรับปรุงแก้ไข วิธีการเล่นตะกร้อ โดยมีผู้ให้ความช่วยเหลือที่สำคัญ จำนวน 5 คน คือ คุณพระวิบูลย์, คุณหลวงมงคลแมน, คุณหลวงประคุณ, พระยาอุดมพงษ์เพ็ญสวัสดิ์ และ พระยาภักดีนรเศรษฐ (นายเลิด) เป็นเจ้าของกิจการรถเมล์และโรงน้ำแข็ง
- พ.ศ. 2479 | ค.ศ. 1936 พระยาจินดารักษ์ ได้ขึ้นดำรงตำแหน่ง อธิบดีกรมพลศึกษา คนที่ 2 ท่านได้เป็นประธานคณะกรรมการปรับปรุงแก้ไข กติกากีฬาตะกร้อข้ามตาข่าย ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่ง กรมพลศึกษา ได้ประกาศใช้กติกากีฬาตะกร้อข้ามตาข่าย อย่างเป็นทางการ เมื่อปี พ.ศ. 2480 (ค.ศ. 1937) และจัดให้มีการแข่งขันระหว่างโรงเรียนมัธยมชาย ขึ้นทั่วประเทศด้วย
- พ.ศ. 2480-2484 (ค.ศ. 1937-1941) นาวาเอกหลวงศุภชลาศัย ร.น. ได้เป็น นายกสมาคมกีฬาสยาม
- พ.ศ. 2482 (ปี ค.ศ. 1939) ประเทศไทย ได้เปลี่ยนชื่อเป็น ประเทศไทย จึงทำให้ นาวาเอกหลวงศุภชลาศัย ร.น. ดำรงตำแหน่งสองสถานภาพในคราวเดียวกัน กล่าวคือ ดำรงตำแหน่ง นายกสมาคมกีฬาสยาม และ นายกสมาคมกีฬาไทย ด้วย เพราะว่า สมาคมกีฬาสยาม ได้เปลี่ยนชื่อเป็น สมาคมกีฬาไทย ตามการเปลี่ยนชื่อของประเทศ นั่นเอง
- พ.ศ. 2484-2490 (ค.ศ. 1941-1947) พระยาจินดารักษ์ เป็น นายกสมาคมกีฬาไทย
- พ.ศ. 2490-2498 (ค.ศ. 1947-1955) พันเอกหลวงรณสีหิ เป็น นายกสมาคมกีฬาไทย
- พ.ศ. 2497-2498 (ค.ศ. 1954-1955) จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี เป็น ผู้อุปถัมภ์พิเศษ
- พ.ศ. 2498-2500 (ค.ศ. 1955-1957) จอมพลเรือหลวงยุทธศาสตร์โกศล ร.น. เป็น นายกสมาคมกีฬาไทย
- พ.ศ. 2500-2503 (ค.ศ. 1957-1960) พลเอกประภาส จารุเสถียร เป็น นายกสมาคมกีฬาไทย
- พ.ศ. 2503 (ค.ศ. 1960) พลเอกประภาส จารุเสถียร ได้นำความกราบบังคมทูล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) ขอให้ สมาคมกีฬาไทย อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์
- วันที่ 18 เมษายน 2503 (18 April 1960) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) ได้ทรงรับ สมาคมกีฬาไทย ไว้ใน พระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมกีฬาไทย จึงได้เปลี่ยนสถานภาพเป็น สมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

- พ.ศ. 2502 (ค.ศ. 1959) ประเทศไทย เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน กีฬาแหลมทอง หรือ เซียพเกมส์ ครั้งที่ 1 ประเทศพม่า ได้นำนักกีฬาตะกร้อ (พม่า เรียกตะกร้อว่า ซิงลง) มาเล่นหรือแสดงตามรูปแบบของพม่า ให้คนไทยได้ชมในลักษณะแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม
- พ.ศ. 2504 (ค.ศ. 1961) ประเทศพม่า เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน กีฬาเซียพเกมส์ ครั้งที่ 2 ได้เชิญนักกีฬาตะกร้อไทยไปร่วมโชว์แสดง ซึ่งประเทศไทย ได้ส่งทีมตะกร้อลอดห่วง ไปทำการโชว์แสดง และได้รับการชื่นชอบจากชาวพม่าเป็นอย่างมาก
- พ.ศ. 2504-2511 (ปี ค.ศ. 1961-1968) พลเอกประภาส จารุเสถียร เป็น นายกษมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ปฐมเหตุแห่งการบรรจุเข้าสู่กีฬาระดับชาติ

การเตะตะกร้อเป็นการเล่นที่ผู้เล่นได้ออก กำลังกายทุก-ส่วน ฝึกความว่องไว ความสังเกต มีไหวพริบ ทำให้มีบุคลิกภาพดี มีความสง่างาม และการเล่นตะกร้อนับได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของไทยอย่างหนึ่ง

ในการค้นคว้าหาหลักฐานเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดการกีฬาตะกร้อในอดีตนั้น ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้อย่างชัดเจนว่ากีฬาตะกร้อนั้นกำเนิดจากที่ใด จากการสันนิษฐานคงจะได้หลายเหตุผลดังนี้

ประเทศพม่า เมื่อประมาณ พ.ศ. 2310 พม่ามาตั้งค่ายอยู่ที่โพธิ์สามต้น ก็เลยเล่นกีฬาตะกร้อกัน ซึ่งทางพม่าเรียกว่า “ซิงลง”

การเตะตะกร้อเป็นการเล่นที่ผู้เล่นได้ออก กำลังกายทุก-ส่วน ฝึกความว่องไว ความสังเกต มีไหวพริบ ทำให้มีบุคลิกภาพดี มีความสง่างาม และการเล่นตะกร้อนับได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของไทยอย่างหนึ่ง

ในการค้นคว้าหาหลักฐานเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดการกีฬาตะกร้อในอดีตนั้น ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้อย่างชัดเจนว่ากีฬาตะกร้อนั้นกำเนิดจากที่ใด จากการสันนิษฐานคงจะได้หลายเหตุผลดังนี้

ประเทศพม่า เมื่อประมาณ พ.ศ. 2310 พม่ามาตั้งค่ายอยู่ที่โพธิ์สามต้น ก็เลยเล่นกีฬาตะกร้อกัน ซึ่งทางพม่าเรียกว่า “ซิงลง”